

78 07 28 G Marnix vanwege Willem van Oranje (Gent)
aan die van Gent

28 juli 1578

Op 28 oktober 1577 was de hertog van Aarschot, gouverneur van Vlaanderen, met andere vooraanstaande edelen te Gent door François de la Kethulle, heer van Rijnove, gevangen genomen. Vier dagen later werd het comité der XVIII opgericht om de stad met calvinistische hand te besturen. Het revolutionaire bewind, waarvan Rijnove en Hembyze de voorvechters waren, zou stand houden tot Oranje op 20 augustus 1579 het wettelijk gezag herstelde. Cf. brief 77 11 02.

Oranje en Matthias waren voorstanders van de Religievrede als enige mogelijkheid om gezamenlijk de Spanjaarden te bestrijden. Zowel het onverzettelijke katholieke standpunt van de Staten van Henegouwen als de extreem calvinistische houding van de stad Gent pasten niet in dat kraam. Daarom werd Marnix in juli 1578 naar Gent gestuurd. Hij riep op tot eensgezindheid en gematigdheid en vroeg dat de Gentenaars hun vervolging van de katholieken zouden stopzetten. Cf. JUSTE, *Marnix*, p. 69 ; MOTLEY, *The Rise of the Dutch Republic*, III, p. 249-252, 270-271 ; VAN SCHELVEN, *Marnix*, p. 122.

„Marnix deelt mee dat de handelswijze van die van Gent en hun houding op godsdienstig gebied velen in beroering heeft gebracht en ontstemd heeft. De enen omdat de godsdienstgeschillen hen dwars zitten, de anderen omdat zij in het gebeuren een geschikte gelegenheid tot onenigheid zien. Het heeft echter iedereen aangegrepen dat er te Ieper ettelijke personen werden gearresteerd en naar Gent gevoerd ; dat er beeldenstormen, plunderingen van kerken en particuliere huizen zijn geweest, waarover die van Ieper en van Rijsel zich aan het Hof hebben beklagd. Sommigen beschuldigen er de Gentenaars van de overheid te negeren en hun autoriteit te laten gelden waar zij geen jurisdictie hebben, een feit dat hen in verscheidene provincies zeer kwalijk genomen wordt.

Enkele gedeputeerden van de Staten van Henegouwen hebben aan verscheidene steden een schrijven gericht in antwoord op het document dat i.v.m. de godsdienstvrede was opgesteld. Hierin beschuldigen zij de Hervormden en geven te kennen dat zij liever tot een scheuring komen dan de godsdienstvrede aan te nemen. Zij vragen ook andere steden zich bij hen aan te sluiten, wat tot een algemene verdeeldheid en teloorgang van het vaderland kan leiden. In naam van de Prins vraagt Marnix dat die van Gent alles in het werk zouden stellen om dit te vermijden. De Prins zou het op prijs stellen dat zij de vier leden van Vlaanderen zouden overtuigen om gedeputeerden naar de omliggende steden als Doornik, Rijsel, Douai, Atrecht, St. Omer te sturen. Indien dat onmogelijk is vraagt hij dat die van Gent het in eigen naam zouden doen en te kennen geven dat het geenszins in de bedoeling ligt de uitoefening van de Roomse religie te verhinderen, maar veeleer rust en eendracht te handhaven en alle bewoners van het graafschap Vlaanderen, zowel van de Hervormde als de Roomse godsdienst te beschermen. Ook dat de toestand van het land van dien aard is dat vrede slechts mogelijk is door een godsdienstvrede, vanwege de grote menigte Gereformeerden. Dat doet geenszins afbreuk aan de Pacificatie die door de *Religionsfriede* eenheid en rust heeft gebracht aan de landen van herwaarts over en ook de betrekkingen heeft geregeld tussen Holland en Zeeland enerzijds en de vijftien andere provincies anderzijds. Evenmin zou de Pacificatie in het gedrang komen, indien Holland en Zeeland de Roomse religie zouden toelaten.

De Gentenaars moeten ook te kennen geven dat zij er niet op uit zijn andere steden de wet voor te schrijven, maar ieder de vrijheid te laten voor

het al dan niet toelaten van de ene of de andere godsdienst. Dit mag echter de onderlinge betrekkingen tussen de steden en provincies niet in de weg staan.

Duitsland mag tot voorbeeld strekken, waar niettegenstaande het onderscheid in religie de verstandhouding goed blijft. Indien dit slaagt is het te hopen dat ook Holland, Zeeland, Friesland, Gelderland en Utrecht zich hierbij aansluiten.

De gedeputeerden moeten ook meedelen dat men bereid is de schuldigen aan de misdaden te Ieper te straffen, ten einde de verdenking die op Gent rust weg te nemen, en voortaan geen gewichtige beslissingen meer te nemen zonder overleg met de overheid.

De Prins vraagt ook dat Gent gedeputeerden met volmacht naar Antwerpen zou sturen waar de gezanten van de hertog van Anjou die te Bergen is aangekomen, aanwezig zullen zijn om er met de Generale Staten te onderhandelen. Hij vraagt tenslotte dat er geld zou geleverd worden voor het leger dat anders dreigt uiteen te vallen of aan het muiten en plunderen zal slaan. De Prins hoopt dat Gent zijn best zal doen om mede het vaderland uit de nood te helpen, vooral nu er weer hoop kan geput worden uit het feit dat enkele belangrijke steden in Henegouwen en Overijssel heroverd werden".

o : SAG, reeks 94bis, 29/8 (met handt. ; hand van Vulcanius) ; c : BRUL, Ms. Vulc., 104, fasc. 28, 7 p. (hand van Vulcanius) ; d¹ : WILLEMS, V, p. 285-293 ; d² : LACROIX, Corr., p. 247-253.

Verclaeringe der poincten ende articulen geproponeert den Edelen Eersamen wysen ende discreten heeren scepenen der beyde bancken, dckenen edelen en[de] notabelen der stede van Gendt by my Philips van Marnix heere van S[in]t Aldegonde inden naeme en[de] van wegen des doorluchtigen, hoochgeborn heere, heer Willhelm prince van Orangien Grave van 5 Nassaw etc.

Nae voorgaende erbidinge des diensts en[de] aller vrientschap, so aen de voorgenoemde edele eersame wyse en[de] discrete heeren, als oock tot de stede van Gendt ende het gantse landt van wegen haerder vorstelycker genade.

Is hun ten eersten voorgedragen gewest, als dat uut oorsacke van sommige 10 geschiedenissen en[de] aenschlagen nu onlanx gedaen van die van Ghendt, ende oock in aensien der Religien saecken.

1 punten c 2 Schepenen c, d 3 Gendt o, d¹ : Ghent c Ghendt d² 4 van
S[in]t o : tot Sint c van S[in]te d 5 hoochgeboren c || Willehelm c 7 eerbiedinge
d 9 Ghendt c || gantsche d 10 geweest c || oorsacke o : oorsake c oorsaecke
d 12 ooc c

Vele haer grootelycks beroert hebben ende sommige dingen zeer qualyck geduyt, ja sommige eensdeels om het geschill der voors[eyde] religie eensdeels
 15 uut dien dat de handelinghe der voorgh[enoemde] van Ghendt hun niet wel en geviel eensdeels oock om dat sy by haerselven maegschien eenen quaden wille ende meyninge hadden, haer verhuegende dat sy eenige oorsake ende couleur mochten vinden, hebben hier uut eenen grondt ende deckmantel ofte
 20 provincien te verwecken tot oneenicheit en[de] affsonderinge van de generale unie der landen.

Maer, insonderheit, heeft desen letsten aenslach van Ypren eenen yegelycken hoogelyck beroert en[de] geperturbeert, uut dien dat beneven het principaelste voornemen van dien, daer toe geslagen hebben eenige aenhoudingen en[de]
 25 gevangenissen van etliche personen, die in die stadt van Gendt gevoert syn geweest, beeldenstormingen, ende plonderingen van kercken ende particuliere huysen, so van geestelycke p[er]soonen als andern, waer van die van Yperen ende oock sommige van Ryssel sich beclaegt hebben aent hoff.

Beneven dat sommige die van Gendt hoochglyck beschuldigen, als oft sie,
 30 in cleynachtinge van de hooge overicheyt, hun selven eene volcomene autoriteyt wilden v[er]meten, om te gebieden, daer sy, nae recht en[de] met billicheyt, geen jurisdictie noch bevel en hebben, het welcke in verscheyden provincien zeer qualyck geduyt ende genomen wort.

Daerenboven is het geschiet, dat eenige gedeputeerde der staten van Henegaw
 35 aen ettliche particuliere steden een schryven hebben laten uitgaen, als tot
 13 seer d 14 geduydt c|| geschil c 16 bij haer om. c 19 gescheppet c
 25 ettlicke c || personen c || Ghendt c 27 als van anderen c || Ypren c
 28 sommige c 29 Ghendt c|| hoogelyck c, d|| off c 33 wordt c
 35 een o, d : eenen c

22 aenslach van Ypren] Op 19 juli 1578 hadden de Gentse kapiteins Pieter de Costere en Capelle de stad Ieper ingenomen. Kloosters en kerken werden geplunderd en verscheidene vooraanstaande personen werden aangehouden. De stad Ieper protesteerde heftig tegen dit gebeuren in een brief aan de Staten-Generaal en aan de aartshertog Matthias dd. 26 juli. Cf. BLAES, III, p. 5-9 ; DESPRETZ, *Calvinistische Republiek*, p. 21-22.

28 Ryssel] De Gentenaars waren van Ieper naar Rijssel getrokken, maar deze stad had ruiters en voetvolk gelicht toen ze vernomen hadden wat er te Ieper gebeurd was. Het Gentse garnizoen werd te Rijssel niet toegelaten en de calvinistische predikingen konden er geen ingang vinden. Cf. DESPRETZ, *Calvinistische Republiek*, p. 22.

34-35 Henegaw ... een schryven] De Staten van Henegouwen ontvingen van aarshertog Matthias de *Supplicatie* en het ontwerp van de Religievrede. Het antwoord dat zij aan de aartshertog en de Staten-Generaal lieten geworden werd in druk uitgegeven: „*Advertissement Vande Staten van Henegouwe van huntlieder antwoorde op de Requeste versoeckende liberteyt van Religie ende exercitie van dien*”. In dit geschrift wijzen zij elke Religievrede af en dulden geen inbreuk op het Katholicisme. Cf. GEURTS, *Nederlandse opstand*, p. 80.

beantwoordinge des genen, dat tot een raminghe des religions vredens beworpen en[de] geconcipteert was gewest, met verwillinge des Raets ende der g[e]n[e]rale staten, daerinne sy de gereformeerde Religie, mitsgaders de gene diese naevolgen, ten allerhoochste beswarende en[de] lasterende, geven genoech opentlicken te kennen, dat zy vele eer tot eene schueringe sullen commen, 40 dan dat sy den religionsvrede souden in haere landtpalen willen gedoogen. Jae, daer mede niet te vreden synde, poogen oock om andere steden en[de] landen tot haere syde te gewinnen, met brieven par gedeputeerde die selven daer toe solliciterende, waer uut ontwyffelycken een groote oneenicheit en[de] divisie en[de] volgens een g[e]n[era]el verderff ende verwoestinghe des gantsen 45 landts soude mogen ontstaen.

Om het welcke te vermeiden, soude zyn vorst[elyke] g[enade] gerne sien, dat myn voorg[enoemde] heeren wilden haer goet advis en[de] raedt voorwenden, de saecke also betrachtende als de grootwichticheit der selver is vereysshende, daer toe syne v[orstelyke] g[enade] haer erbiadt alles te doen wat in syner 50 macht is, haer biddende dat sy doch dat vaste vertragen op hem willen hebben, dat hy niets en sal nalaten van alles dat eenigsins in syn vermogen is, om de voorg[enoemde] inconuenienten en[de] p[er]ykelen te myden en[de] te voorkomen.

Tot welcken eynde soude syn v[orstelyke] g[enade] voor raetsaem aensien, dat 55 die heeren van Gendt die vier leden van Vlaenderen daer toe verwilligden, dat sy eensamer handt eenige treffelycke p[er]soonen deputeerden ter aller eersten tot de omliggende steden, als daer is Dornick, Ryssel, Douay, Atrecht, St. Omer, en[de] andere diergelycken.

Ofte, so magschien de vier leden daertoe niet en wilden gelyckelyck verstaen, 60 dat ten minsten die van Gendt het selve in haeren eygen naeme deden ; gevende den voorg[enoemde] steden wel claerlyck te kennen : Dat de meyninghe ende intentie van die van Vlaenderen geenssins en is te beletten offte te verhinderen de oeffeninghe der roomischer religie, maer vele eer eenen goede vrede, ruste en[de] eendrachticheit in den lande te onderhouden, ende alle de onderdanen, 65 ingesetenen en[de] inwoonderen des graeffschaps van Vlaenderen, so wel van deene als van dandere religie, te beschermen, sonder yemanden eenich hinder,

36 beantwoordinge c	37 Raedts c	39 allerhoochsten c	40 opentlyck c
43 par o, d : en[de] c die o, d : de c		44 ontwyffelyck c	47 welke d
50 doene c	52 eenichsins c	56 Ghendt c	58 Doornick d
60 machschien c	61 Ghendt c	63 ofte c	64 roomscher c eenen o,
d : eene c	65 landen c	67 te beschermen om. c	

56 die vier leden van Vlaenderen] De vertegenwoordigers van de steden Gent, Brugge, Ieper en het Vrije.

letsel oft schade te doen, ofte te laeten geschieden, in haeren p[er]soonen ofte goeden ;

70 Ende naedemael dat de gelegenheit ende staet des lands alsulckx is, dat het onmogelyck waere eenen goeden vrede en[de] eendrachticheyt te onderhouden, ten waere midts aenrichtende een religionsvrede, overmidts de groote menichte der gener, die de gereformeerde religie aenveerden en[de] naevolgen ;

So hebben sy gantz noodich geacht dat selvige int werck te stellen, sonder
75 yemandts naedeel ende p[re]judicie ;

Achtende dat het zy den eenigen en rechten middel om oock in alle andere landen en[de] provincien een goede vrede en[de] eendrachticheit aen te rechten, en[de] alle achterdencken ende misvertrawen en[de] quaet vermoeden wech te nemen, het welcke sonder vercortinge der pacificatie van Ghendt geschieden
80 kan, niet alleen daeromme, dat het eenich eynde, vornemen ende fundament der selver pacificatie is geweest de vereeninge en[de] goede, vaste, en[de] onverbreckelycke verbinde der landen van herwaertsovere, welcke de ervarenheit ende experiencie leert in de religions friede gelegen te syn, maer oock om dat de voorgenoemde pacificatie, handelende tuschen die van Hollandt
85 en[de] Zeelandt an deene syde, en[de] de andere XV provincien aen dandere zyde, hoe sie haer met elckanderen sullen bedragen, geensins den XV provincien en heeft benomen (gelyck oock den deputeerden tot die tractatie geen en last van de gemeente daer toe gegeven en was) om te ramen, te concluderen ende te achtervolgen tgene dat tot haer beste deele, eendracht ende welvaert soude
90 strecken, behalven dat het sy sonder nadeel ofte p[re]judicie der partyen, daer sy mede gehandelt hebben, in welckes aensien sy niet meer die pacificatie van Gendt en breeken noch en vercorten, annemende die vryheit van beyde religien, dan die van Hollandt en[de] Zeelandt en souden doen indien sie die Roomsche religie willen in haer landt aennemen ofte toelaeten ;

95 Dies niet te min, dat sie niet en syn van meyninge den anderen landen ofte steden eenige wet ofte regel voorteschreyven, also sie wederomme begeren en[de] bidden, dattmense in dien stuccke oock by haer vryheit wil laeten, en[de] hun oock geen en regel noch maten (die tot p[re]judicie des gemeinen vredens soude mogen strecken) en wil stellen ;

68 laten c 69 goederen c 70 landts c || alsulcx c 71 een goede c
72 mits c || religionsfried c || overmits c 73 genen c || navolgen c 75 yemants
c || nadeel c 76 en o : ende c, d 77 en[de] o, c : en d 78 misvertrouwen
c 80 daerom c || voornemen c 81 selver c || vaste o, c : ruste d
82 herwaertsover c 82-83 ervarentheyt c 84 tusschen c 85 aen c
86 elcanderen c || geenssins c 87 gedeputeerden c 88 gemeynen c
89 haeren c || deele o, d : vrede c || soude o, d : sal c 91 welcken c || die o,
d : de c 92 Ghendt c || breken c || aennemende c, d || de vryheydt c 94 haere
c || toelaten c 96 voorteschreyven o : voorteschryven c voorteschrijven d || begeren
o : begheren c begerden d 97 datmense c || laten c

So dan eenige steden ofte provincien souden meynen dat sy de religie in haren 100
 palen niet en cunnen toelaten, sonder beroerte en[de] vredebreckinge, dien en
 willen sy geensins hinderen noch beletten, begeren alleen dat sie willen op
 middelen en[de] wegen bedacht syn en[de] voor die handt nemen, hoe dat
 sy, sonder beroerte, de voorg[enoemde] religie sullen uutslyten en[de] buyten
 houden, dewyle het grootelycx te beduchten staet, dat in vele plaetsen een 105
 grooten oproer mochte daeruut rysen, in aensien, dat, hoewel die van der religie
 den grootsten hoop aldaer niet en syn, nochtans so can men hun sonder beroerte
 het exercitie van der religie niet wel benemen, waer door dat men geschapen
 is te vallen in oneenich[eit] en[de] divisie, die men boven alle dingen behoort
 te v[er]meyden ; 110

Dies niet te min, laetende dit in syner weerde en[de] int gerichte der genen,
 die in haeren steden en[de] landen allerbest daer van kunnen richten, zoude
 haere meininge syn, dat in allen gevalle, en[de] in welcker wyse dat haer de
 provincien oock daer inne resolveren, tot haer eigen rust en[de] welvaren, dat
 sy niet te min onder elckanderen eene vaste unverbreckelycke belofte ende 115
 verbintenisse maekteden van malcanderen om deser oorsaeken niet te scheyden,
 maer vele eer deen by den anderen goet ende bloet op te setten tot gemeine
 bescherminge unsers lieven vaderlandts, nemende exempel van Duytschlandt
 ende andere omliggende p[ro]vincien, daer niet tegenstaende het onderscheidt
 der religien, sie met malcanderen vreedsamelyck en[de] in alle stillicheyte en[de] 120
 vriendschap handelen en[de] leven.

Indien dat de voig[enoemde] steden en[de] provincien, daer toe vermaent
 wesende, eenichsins wilden verstaen, so salt liechtlyck te hopen syn dat men
 Hollant, Zeelandt, Vrieslandt, Gelderlandt, Utrecht, en[de] andere landen oock
 daer toe sal bringen. 125

Daeromme bidt syn v[orstelyke] g[enade] de voorgenoemde heeren seer
 hertelyck, dat sie de saecke willen met allen vliet benerstigen, en[de] ten
 allereersten, tgene voorgeseydt is, int werck stellen, also de saecken geen langer
 uutstellen en can gelijden.

Ten anderen, op dat sie eenen ygelycken claerlyck te kennen geven, dat haer 130
 grondt ende meyninge goet ende oprecht is, streckende alleen tot verseckeringe
 en[de] welvaert des landts, en[de] niet tot opvoedinge van eenige onruste, oproer

101 paelen c || en om. c || beroerte o, d : oproerte c || vredebreckinge o : vredebrekinge
 c vredebrekinge d 102 geenssins c || begheeren c 103 voor de c 107 aldaer
 om. c 111 latende c || ghenen c 112 Haere c 115 elcanderen c ||
 onverbrekelycke c 116 oorsaken c 118 unsers o, d : onses c || Duytslandt
 c 120 elcanderen c || vredsamelyck c 121 vriendschap c 123 lichtelyck
 c || hopen o, d : verhopen c 124 Hollandt c 125 brengen c 127 saeke
 c || vliet o, c : vlijt d 128 saecke c 129 kan c 130 yegelycken c || haeren
 c 131 verseckeringe c 132 welvaren c

ofte andere ongeschicktheden, dat sy willen dadelyck straffen de mesusen en[de] mishandelingen der genen, die haere commissie en[de] schuldige plicht nu te
 135 Yperen hebben overtreden, en[de] haer tot plonderen, rooven ende beelde-
 stormen begeven, waer door ontwyffelyck veel achterdencken ende suspicien,
 die men anders heeft op die van Gendt, sullen wech genomen werden.

Ende daer beneven, dat sie hier naemaels haer niet aen en nemen eenige
 gewichtige saecken (daer door yemandt in sein jurisdictie mochte vercortet
 140 worden ofte eenige nieuwicheit inne gevoert) sonder goede correspondencie met
 de hooge overheit, als namelyck van syner Alteze en[de] de g[e]n[e]ralen staten
 te houden, ofte oock met syn v[orstelycke] g[enade], so sy hem vertrouwen,
 dat hy de saecke te rechte meynt, also hy sick aen haer versiet, op dat een
 yegelyck mercken mach, dat sy de hooge overh[eit] niet en verachten, noch
 145 haerselven willen opwerpen tot heeren van den landen, also hun van haere
 quaetwillige wort nagesegt.

Voor het tweede point, begeert syn v[orstelycke] g[enade], dat also den hertoge
 van Anjou des coninx van Vranckryck broeder, nu onlancx binnen Bergen
 in Henegou gecommen is, en[de] desen dach oft morgen seine gesandten
 150 schicken sal om met de generalen staeten te handelen, sy oock haer gedeputeerde
 naer Antwerpen met behoorycker vollmacht ende procuratie willen schicken,
 op dat alle saecken ordentlyck ende met goeder eendracht mogen toegaen.
 Ten letsten, also den uutersten noot des legers is vereyschende een groote ende
 merckelycke somme van penningen, gelyck als de voorg[enoemde] heeren
 155 hebben clarlyck mogen verstaen uut den brieven der generalen staten en[de]
 des graven van Bossut, en[de] dat het grootelycx te vreesen staet, so verre
 als mender niet inne en v[er]siet, dat onsen leger van selffs scheyden en[de]
 vergaen sal, ofte in de landen tot eene onseggelycke schade, roovinge en[de]

133 wilden c	137 Ghendt c sullen] mogen <i>add.</i> c	138 hiernamaels c
139 saken c	140 nieuwicheyt c	141 namelyck d : namelick c naemelyck d
generale c	142 betrouwen c	143 also o, c : als d
147 punt c begheert c	149 dezen d oft o : ofte c ofte d synen c	144 overicheyt c
150 generale c haere c	151 behoorycke c	153 vereysschende c
154 heeren <i>om.</i> c	155 generale c	157 mender o, d : men daer c selfs c

133-135 straffen ... Yperen] Cf. *infra* 78 07 28 SG.

148 Anjou ... Bergen] Anjou trok door Picardië en kwam te Mons aan op 12 juli. Op 13 juli beloofde hij zijn steun in een brief aan de Prins. De hertog van Aarschot werd op 19 juli naar Anjou te Mons gestuurd. Daarop schreef deze op 23 juli aan de Staten dat hij binnen de 24 uur gezanten met volledige volmacht zou zenden om de onderhandelingen af te ronden. Pas op 7 augustus kwamen Bussy d'Amboise en François de la Noue de religieuze toestand met Oranje bespreken. Cf. HOLT, *Anjou*, p. 101-104.

28 juli 1578

plunderinge vallen, ofte oock sick tot den vyandt begeven, tot uuterste verderff, v[er]woestinge en[de] ruine der gantse landen. 160

So bidt se syn v[orstelycke] g[enade] seer hoogelyck, dat sy doch de saecke willen behertigen en[de] met de middelen, die hun Godt verleent heeft, haer Vaderlandt in desen hoogen noot te hulpe komen, bewysen[de] haeren goeden yver, also sy tot noch toe gedaen hebben, ende vele eer haer selven wat benawen, dan dat sy eene so jammerlycke desolatie willen verwachten, insonderh[eit] 165 in desen tyt, daer ons nu Godt den heere de handt so genadelycken biedet, ende met merckelycke gunste onse saecke voorspoedich maect, hebbende ons nu onlancx so in Henegou als int landt van Overysseel eenige steden van grooter importantien wederom in handen gestelt, so dat te v[er]hopen is, so een yegelyck syn beste nu wilt doen, dat wy met Gods helpe des crygs in corter tyt sullen 170 ontslagen werden, ende onse Vaderlandt in haer vorige vrede, voorspoet ende welvaert sien floreren, dwelck de Heere wil geven, en[de] daer toe syne v[orstelycke] g[enade] hem wederome erbiedet, met all tgene dat in syner macht is, biddende de voorg[enoemde] heeren dat sy oock van haerentwegen hier inne haer van haere schuldige ende behoorycke plicht tot haer Vaderlandt 175 willen quyten.

Geproponereert tot Gendt in den raedt en[de] vergaderinge der voirg[enoemde] heeren, desen XXVIII in julio 1578.

Ph[ilips] van Marnix.

159 plonderinge c	161 sake c	162-163 haere Vaderlandt c	163 commen
c	164 veel c	166 tijdt c biedt c	169 importancien c
c corten c	171 vaderlant c haere c	172 Heere] ons <i>add.</i> c	170 hulpe
o, c : eerbiedet d zijne c	175 haer schuldige c vaderlande c		173 erbiedet
c	177 Ghendt c	178 desen o : den c julii c	176 quyten